

Könyvismertető

Anka Aurél élete és hadisebészeti munkássága

A kötet megjelent Dr. Anka Aurél örökösei jóvoltából Tibori Szabó Zoltán gondozásában Kolozsváron, 2002-ben.

Egy erdélyi származású, ízig-vérig katonaeorvos, *Dr. Anka Aurél* (1866 - 1912) munkásságát és rövid, de tartalmas életútját mutatja be a könyv *Dr. Izsák Sámuel* erdélyi orvos és gyógyszerésztörténész professzor megírt tanulmányában. A könyv *Anka* életével és munkásságával kapcsolatosan gazdag illusztrációs anyagot tartalmaz, amely egyben remek korrajz is a XIX. végi és XX. század elei társadalmi és egészségügyi, elsősorban hadi-egészségügyi helyzetről.

Anka orvosi tanulmányait 1884-ben kezdte, és 1889-ben avatták orvos doktornak. Kiemelkedő képességei miatt egyetemi tanulmányai elején 150 frtos Mária Terézia aranyösztöndíjat, azután pedig katonai ösztöndíjat kapott.

Kórházi beosztásai idején több városban is megfordult, képzése során elsősorban a sérülési-sebészeti (traumatológiai) esetekre fordította figyelmét. Azidőtájt orvosi szempontból a békeidők sem voltak kockázatmentesek. A mindennapos rutin kiképzés, a hadgyakorlatokon előforduló balesetek, lövési sérülések igen gyakran fordultak elő. Tíz éves ez irányú tapasztalatait le is közölte.

Első nagyarányú közleménye a *Gyógyászat* 1900-as évfolyamának júliusi számában jelent meg. Néhány szó a katalepsziás halálmerevségről címmel. „*Anka Aurél* cs. és kir. ezredorvos” aláírással. Következő fontos értekezése „A lövedékek sorsa az élő szervezetben”, amely a *Gyógyászat* Honvédorvos című mellékletében olvasható, szintén 1900-ból, amelyet néhány évvel később a tekintélyes bécsi *Medizinische Wochenschrift* katonaeorvosi melléklete, a *Militer Arzt* is átvett.

A *Honvédorvosban* is megjelent írása hat folyóiratnyi oldalt foglalt el. A kiadvány jelzett számában *Anka* közleménye volt az egyetlen. Eredeti megfigyeléseire, tapasztalataira és a szakirodalomra támaszkodván katonaeorvosi szempontból igen jelentős témát dolgozott fel. Ekkor már végleg Erdélyben dolgozott, 1908-ban letette a törzsorvosi vizsgát és ezzel

egy időben a 35. gyalogezred egészségügyi főnökévé nevezték ki.

A katonaeorvoslás iránti elkötelezettsége nem ismert határokat. Kolozsváron az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvostudományi Szakosztályában előadásorozatot tartott, A modern gyalogsági fegyverek nyomán kelt sebek hadisebészeti jelentőségéről. Szinte baráti viszonyban volt az akkor már híres orvosokkal *Makra Lajos* sebész professzorral, *Kenyeres Balázs* törvényszéki orvostan tanárral, akik messze menően elismerték és támogatták munkásságát. A Honvédorvos 1906-1908-ig folyamatosan közölte az előadás sorozatot, majd egyben különlenyomatban is megjelentette.

Később ez a munkája *Kenyeres* professzor segítségével a tekintélyes Franklin-Társulat nyomdájában könyv formában is napvilágot látott. Második könyve Kolozsváron jelent meg, A csonttörések statisztikája. Modern áramlatok a csonttörések gyógyításában. A lövési törésekkel való elbánásról. A könyv egyszerre három hadisebészeti és katonaeorvosi munkát ölel fel.

Közleményeinek nagy jelentősége, hogy elsősorban a Honvédorvosban, vagy a Hadseregben láttak napvilágot, így ezek közvetlenül juthattak el

a katonaeorvosokhoz. *Anka* felettesei nagyon is tisztában voltak hadisebészeti dolgozatainak jelentőségével.

1911-ben egyetemi magántanárnak nevezik ki a hadisebészeten végzett munkássága alapján. Székfoglaló előadását nagy sikerrel tartja meg Kolozsváron, „A hadisebészet fejlődése az utóbbi évtizedekben” címen. Előadásainak precíz tervezetét még ma is őrzi a kolozsvári magyar egyetem tanrendje.

Fáradságot nem tűrő munkásságára, publikációira, életének kiteljesedésére a sors nem sok időt hagyott. Fiatalon halt meg. Hosszan tartó, békével tűrt szenvedés után 1912. december 20.-án halt meg. Betegségéről nem sokat tudunk, csak annyit, hogy vesebajban szenvedett. Halálát Kolozsváron mind a barátok, mind az egyetem részéről mély gyász övezte.

Dr. Anka Aurél cs. és kir. főtörzsorvos, egyetemi magántanár mindössze 46 évet élt. Tehetségét, sokoldalúságát a család birtokában lévő, kitűnő forma- és színérzékről tanúskodó festményei is bizonyítják. Fennmaradt portréi, csendéletei azt bizonyítják, hogy a képzőművészetek terén is maradandót alkotott volna.

Dr. Katona István o.ezds.